

Wstępna ocena przezimowania upraw¹ w 2023 r.

27.04.2023 r.

 0,6 %

wzrost powierzchni zasiewów
zbóż ozimych w porównaniu z
zasiewami z 2022 r.

Z przeprowadzonych badań polowych wynika, że w bieżącym roku uprawy ozime przezimowały dobrze, praktycznie bez strat. Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy był na ogół korzystny dla zimujących roślin. Notowane spadki temperatury powietrza w pierwszej i drugiej dekadzie grudnia (lokalnie poniżej -17°C przy gruncie) nie zagrażały oziminom.

W większości województw nie odnotowano strat w powierzchni zasianych ozimin lub straty były niewielkie. Niewielkie uszkodzenia upraw ozimych wynikały głównie z utrzymujących się na polach zastoisk wody, pleśni śniegowej oraz szkód dokonanych przez dziką zwierzynę leśną.

Na początku marca nastąpiło ruszenie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Notowane w pierwszym kwartale 2023 r. opady deszczu przyczyniły się do dobrego, a miejscami nawet nadmiernego uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby. Nadmierne uwilgotnienie gleby utrudniało lub uniemożliwiało wykonywanie wiosennych prac polowych oraz powodowało opóźnienia w rozpoczęciu siewów zbóż jarych. Chłodne dni i nocne przymrozki w marcu i pierwszej połowie kwietnia hamowały wschody zbóż jarych oraz spowalniały wzrost zbóż ozimych, rzepaku i trwałych użytków zielonych.

Ostateczna ocena strat zimowych, jak i wiosennych oraz ocena stanu zasiewów upraw rolnych i ogrodniczych zostanie przeprowadzona w drugiej połowie maja br.

Ocena stanu roślin ozimych zasianych jesienią 2022 r., pod zbiory w 2023 r.

Z oceny przeprowadzonej w listopadzie przez rzeczoznawców terenowych GUS wynika, że zbóż ozimych pod zbiory w 2023 r. zasiano ok. 4,5 mln ha, tj. nieco więcej niż w roku ubiegłym, z tego:

- pszenicy ozimej ponad 2,3 mln ha,
- żyta ponad 0,7 mln ha,
- pszenżyta ozimego ok. 1,2 mln ha,
- jęczmienia ozimego ok. 0,3 mln ha,
- mieszanek zbożowych ozimych ok. 0,1 mln ha.

Powierzchnię obsianą rzepakiem i rzepikiem ozimym szacuje się na ok. 1,0 mln ha.

Nadmierne uwilgotnienie gleby w okresie wiosny w wielu rejonach kraju powodowało opóźnienia w rozpoczęciu siewów zbóż jarych

Powierzchnia zbóż ozimych zasianych jesienią 2022 r. pod zbiory w 2023 r. wyniosła ok. 4,5 mln ha

¹ Informacja zawiera wyniki wstępnej oceny przezimowania upraw ozimych oraz roślin sadowniczych przeprowadzonej przez rzeczoznawców wojewódzkich GUS. Ocenę przezimowania upraw ozimych oraz roślin sadowniczych dokonano na podstawie badań monolitowych przeprowadzonych w połowie marca oraz lustracji pól, łąk i sadów przeprowadzonej pod koniec marca, a także obserwacji warunków agrometeorologicznych i ich wpływu na stan upraw rolnych i ogrodniczych.

Stan zasiewów zbóż ozimych, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia i pszenżyta oceniono na poziomie roku ubiegłego, natomiast zasiewy mieszanek zbożowych oceniono na poziomie nieco wyższym od oceny ubiegłorocznej. Plantacje rzepaku i rzepiku ozimego średnio w kraju oceniono na 3,9 stopnia kwalifikacyjnego, tj. na poziomie roku ubiegłego.

W optymalnych terminach agrotechnicznych zasiano ok. 79% powierzchni pszenicy ozimej, ok. 88% powierzchni żyta, ponad 82% powierzchni jęczmienia ozimego, ok. 88% powierzchni pszenżyta ozimego, ok. 86% powierzchni ozimych mieszanek zbożowych i blisko 86% powierzchni rzepaku i rzepiku ozimego.

Tabl. 1. Ocena stanu zasiewów ozimin w listopadzie 2022 r.

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	w stopniach kwalifikacyjnych ^{a)}							
Pszenica	3,5	3,5	3,6	3,7	3,9	3,8	3,8	3,8
Żyto	3,4	3,6	3,6	3,7	3,6	3,9	3,8	3,8
Jęczmień	3,5	3,7	3,6	3,7	3,8	3,9	3,8	3,8
Pszenżyto	3,5	3,6	3,6	3,6	3,7	3,9	3,9	3,9
Mieszanki zbożowe	3,4	3,5	3,6	3,6	3,5	3,8	3,7	3,8
Rzepak i rzepik	3,5	3,7	3,8	3,8	3,9	4,0	3,9	3,9

a) Stopień „5” oznacza stan bardzo dobry, „4” – dobry, „3” – dostateczny, „2” – słaby, „1” – zły, kłękowy.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie zimy 2022/2023

Temperatura powietrza i gleby w listopadzie podtrzymywała wegetację oraz stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin. Umożliwiła także wykonywanie jesiennych prac polowych oraz zbiorów roślin okopowych i pastewnych. Oziminy wysiane w optymalnych terminach agrotechnicznych w listopadzie krzewiły się. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin.

Notowane głównie w pierwszej i drugiej dekadzie grudnia duże spadki temperatury powietrza przy powierzchni gruntu, dochodzące miejscami nawet do -17°C i poniżej, dzięki zalegającej pokrywie śnieżnej, nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleby na głębokości węzła krzewienia. W trzeciej dekadzie grudnia w wyniku ocieplenia (miejscami temperatura powietrza wzrastała nawet do 18°C) topniejący śnieg w połączeniu z opadami deszczu powodowały miejscami powstawanie na polach zastoisk wody. Utrzymująca się w styczniu i lutym wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza, powodowała zakłócenia w zimowym spoczynku roślin, a topniejący śnieg oraz opady deszczu i deszczu ze śniegiem zapewniały dobre uwilgotnienie gleby. W wyniku dobowych wahań temperatury powietrza powtarzały się procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby mogące powodować osłabienie systemu korzeniowego roślin. Przebieg pogody w marcu był zróżnicowany. Na początku miesiąca nastąpiło ruszenie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Notowane w ciągu miesiąca chłodne dni z przymrozkami nie sprzyjały intensywnemu wzrostowi roślin. Występujące w marcu opady deszczu przyczyniły się do dobrego, a miejscami nawet nadmiernego uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby, które utrudniało lub uniemożliwiało wykonywanie wiosennych prac polowych. Lokalnie pod koniec miesiąca na polach równomiernie uwilgotnionych rozpoczęto siewy owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego.

W kwietniu na obszarze kraju panowały zróżnicowane warunki agrometeorologiczne, a opady deszczu zapewniały dobre uwilgotnienie gleby i w pełni zabezpieczały potrzeby wodne roślin.

Przebieg warunków pogodowych w okresie zimy był na ogół korzystny dla zimujących roślin

Tabl. 2. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2022 do wiosny 2023 r.

Wyszczególnienie	Średnia krajowa temperatura powietrza		Średnie krajowe sumy opadów	
	°C	odchylenie od normy ^{a)}	mm	% normy ^{a)}
JESIEŃ ^{b)} 2022				
Wrzesień	12,4	-1,4	69,3	117,6
Październik	11,2	2,5	26,6	57,1
Listopad	4,3	0,3	19,7	51,5
ZIMA ^{b)} 2022/2023				
Grudzień	0,5	0,4	45,3	123,9
Styczeń	2,9	4,1	51,7	146,2
Luty	1,5	1,7	40,7	129,0
WIOSNA ^{b)} 2023				
Marzec	4,6	1,5	38,9	103,1

a) Jako normę IMiGW przyjmuje od 2021 r. średnie z lat 1991-2020.

b) Średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.

Wstępna ocena przezimowania zbóż ozimych oraz rzepaku i rzepiku

Z badań monolitowych i polowych przeprowadzonych przez rzeczoznawców wojewódzkich pod koniec lutego i w pierwszej połowie marca br. wynika, że uprawy ozime w całym kraju przezi-mowały podobnie jak w roku ubiegłym, praktycznie bez strat, a ich stan oceniany wczesną wiosną był dobry.

Lokalnie straty zimowe (uszkodzenia roślin) odnotowano w następujących województwach z powodu:

- wahań temperatury w województwie zachodniopomorskim,
- wysuszających wiatrów w województwie mazowieckim,
- pleśni śniegowej w województwach: mazowieckim i warmińsko-mazurskim,
- występowania zastoisk wody w obniżeniach terenowych powodujących wymoknięcia roślin w województwach: pomorskim i warmińsko-mazurskim,
- występowania pokrywy lodowej w województwie mazowieckim,
- innych przyczyn (np. zwierzyna leśna) w województwach: lubuskim, warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim.

Według oceny rzeczoznawców wojewódzkich GUS, w kraju do zaorania zakwalifikowano tylko ok. 0,1% powierzchni zasiewów zbóż ozimych oraz ok. 0,1% powierzchni rzepaku i rzepiku ozimego.

W badanych próbach monolitowych i polowych udział roślin żywych i nasion kietkujących wyniósł w bieżącym roku dla:

- pszenicy ozimej – blisko 91%,
- żyta – blisko 95%,

Do zaorania zakwalifikowano tylko ok. 1,1 tys. ha powierzchni zbóż ozimych oraz ok. 1,1 tys. ha powierzchni rzepaku i rzepiku zasianych jesienią 2022 r.

- jęczmienia ozimego – ok. 92%,
- pszenżyta ozimego – 97%,
- rzepaku i rzepiku ozimego – ponad 93%.

Ponadto w badanych próbach monolitowych stwierdzono od 2% do 7% roślin wątpliwych. Najwięcej roślin wątpliwych zanotowano na plantacjach pszenicy ozimej, a najmniej na plantacjach pszenżyta ozimego.

Ocena przezimowania drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych oraz stan upraw ogrodniczych

Podobnie jak przed rokiem, łagodny przebieg zimy w sezonie 2022/23 umożliwił roślinom sadowniczym zachowanie dobrej kondycji. Stopniowy spadek temperatury powietrza pod koniec 2022 r. stwarzał dogodne warunki do wejścia w stan spoczynku zimowego. Opady deszczu, deszczu ze śniegiem oraz śniegu występujące od października do lutego pozytywnie wpłynęły na stan zasobów wód gruntowych. Relatywnie wysokie temperatury powietrza utrzymujące się w trakcie tego okresu i jedynie sporadycznie występujące krótkotrwałe przymrozki nie spowodowały strat mrozowych. Korzystne warunki atmosferyczne w styczniu i lutym w wielu regionach kraju przyczyniły się do pobudzenia roślin. Pogorszenie warunków pogodowych w marcu i na początku kwietnia spowolniło ich rozwój, lecz jednocześnie pozwoliło zabezpieczyć pąki kwiatowe przed przemarzeniem w kolejnych tygodniach. Czynnikiem pozytywnie wpływającym na kondycję drzew i krzewów w tym czasie były liczne opady deszczu notowane w wielu regionach kraju. Z drugiej strony nie były to warunki sprzyjające prowadzeniu zabiegów ochronnych przed chorobami grzybowymi.

Mimo braku okrywy śnieżnej nie odnotowano strat ani uszkodzeń mrozowych na plantacjach krzewów owocowych. Ich rozwój został jednak nieznacznie spowolniony niskimi temperaturami powietrza w marcu i na początku kwietnia. Szkód wywołanych przymrozkami nie stwierdzono także na plantacjach truskawek. Z powodu niskich temperatur powietrza rozwój tych roślin na początku okresu wegetacyjnego był jednak ograniczony. Nieznacznie wolniej rozwijają się także truskawki uprawiane pod folią.

Niskie temperatury powietrza, lokalnie spadające w ciągu nocy poniżej zera oraz znaczne uwilgotnienie gleby pod koniec marca i na początku kwietnia uniemożliwiły terminowe przeprowadzenie prac polowych w wielu regionach kraju, przyczyniając się do opóźnienia siewów warzyw gruntowych. Tam gdzie siewy się rozpoczęły (takich gatunków jak: marchew, groch, cebula, pietruszka oraz rzodkiewka), ich zaawansowanie jest przeważnie mniejsze niż w latach ubiegłych. W konsekwencji wschody roślin są słabe, a w części regionów kraju dotychczas nie nastąpiły. Z powodu niesprzyjających warunków termicznych do gruntu nie trafiły jeszcze warzywa produkowane z rozsady. Dzięki dużej zasobności gleby w wodę, spodziewany wzrost temperatury powietrza spowoduje znaczne przyspieszenie wegetacji roślin.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:
Departament Rolnictwa
Dyrektor Artur Łaczyński
Tel: 22 608 3462

Rozpowszechnianie:
Rzecznik Prasowy Prezesa GUS
Karolina Banaszek
Tel: 695 255 011

Wydział Współpracy z Mediami

Tel: 22 608 34 91, 22 608 38 04

e-mail: obslugaprasowa@stat.gov.pl

www.stat.gov.pl

@GUS_STAT

@GlownyUrzadStatystyczny

Powiązane opracowania

[Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów w 2019 roku](#)

[Produkcja upraw rolnych i ogrodnich w 2021 roku](#)

Temat dostępny w bazach danych

[BDL: Powierzchnia zasiewów](#)

Ważniejsze pojęcia dostępne w słowniku

[Powierzchnia upraw](#)